

Statens vegvesen

Referat

Dato: 22.03.2024
Tid: 1000 –1500
Referent: Kjetil Sporsem

Saksbehandler: Kjetil Sporsem
Tlf. saksbeh.
Vår dato: 24.03.2024

Møte i styringsgruppa for Bypakke Ålesund

Møtenr:	2–2024
Stad:	Campus Ålesund, Borgundvegen 340. Framtidslaben, 6. etg
Møteleiar:	Øystein Tvedt
Til stades:	<u>Styringsgruppe:</u> Øystein Tvedt, Hans Kjetil Knutsen, Tore Johan Øvstebø, Hans Olav Myklebust, Harry Valderhaug, Ove Nesje, Kjetil Strand <u>Sekretariatet:</u> Torbjørn Vatnehol, Erlend Aune, Kjetil Sporsem, Sunniva Ullavik Erstad. <u>Andre:</u> Olav Johannes Megrund, Sol Berntsen Slinning
Forfall:	Jøran Mentzoni Eilertsen, Knut Erik Bjerkan, Ole Kristian Birkeland
Kopi til:	Fyll inn

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
1	<u>Innleiing ved leiar for styringsgruppa</u> Leiar for styringsgruppa Øystein Tvedt opna møtet. Det vart meldt 2 forfall hjå presentørane i sakslista. Kjetil Sporsem innleier sak 6 for Knut Erik Bjerkan, medan Torbjørn Vatnehol innleier sak 7 for Jøran Mentzoni Eilertsen. Ove Nesje (SVV) meldte at sak 8 trekkes frå sakslista. Saka kjem til behandling i eit seinare møte i styringsgruppa.	
2	<u>Årsrapport 2023</u> Kjetil Sporsem presenterte saka. I juni 2021 vart bypakka vedtatt i Stortinget med ei samla økonomisk ramme på om lag 4,0 mrd. 2021–kroner.	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p>Byggekostnadsindeksen for veganlegg steg i 2023 med 2,8 prosent sammenlignet med 2022. Ramma for bypakka er no på 4.910 mill. 2023-kroner, etter indeksering.</p> <p>Finansieringa av pakka er basert på innkrevjing av bompengar, samt statlege, fylkeskommunale og kommunale midlar. I tillegg kjem meirverdiavgift som staten refunderer for prosjekt i pakka.</p> <p>I mars vedtok styringsgruppa eit budsjettdokument for 2023 med eit budsjett for bypakka på 403 mill. kroner. Samstundes vart prognosen for året i budsjettdokumentet sett opp med 358 mill. kroner, altså betydeleg lågare enn budsjettet. Årsaka til det var at tildelte midlar for nokre prosjekt på riksveg var høgare enn planlagt framdrift og produksjon for året. Spesielt gjaldt dette E136 Breivika-Lerstad der ein hadde eit budsjett for året på 213 mill. kroner, men der prognosen for forbruk var 116 mill. kroner.</p> <p>Rekneskapen for Bypakke Ålesund for 2023 viser eit forbruk på 272 mill. kroner, noko som er 131 mill. kroner lågare enn budsjettet for året og 86 mill. kroner lågare enn årsprognosen i vedtatt budsjett. Reduksjonen i forbruk sett opp mot årsprognosen, er ein følge av endringar på fleire ulike prosjekt.</p> <p>Partane i bypakken rapporterer økonomiske tall kvar måned. Tall blir lagt fram til orientering for styringsgruppa ved kvar tertial – T1, T2 samt her i årsrapporten.</p> <p>Det er utarbeidet ein egen Årsrapport for 2023. Sekretariatet viste til denne for utfyllande detaljar om økonomien og prosjektaktivitetar i Bypakke Ålesund for regnskapsåret 2023.</p> <p><u>Vedtak</u></p> <p>Styringsgruppa vedtek årsrapport for Bypakke Ålesund slik den går fram av dokumentet Bypakke Ålesund – Årsrapport for 2023. Styringsgruppa vedtek med det rekneskapen for 2023 i Bypakke Ålesund slik den går fram av dokumentet.</p>	
3	<p><u>Budsjett 2024 og handlingsprogram 2024-2027</u></p> <p>Kjetil Sporsem presenterte saka.</p>	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p>Sekretariatet har i utarbeidinga av budsjettet og handlingsprogrammet tatt utgangspunkt i handlingsprogrammet for 2023–2026, som skal rullerast, samt tilgang på finansiering og status og framdrift på dei ulike prosjekta etter innspel frå partane.</p> <p>Den årlege rulleringa av handlingsprogrammet med partanes budsjettinnspel er eit heilt sentralt verktøy for den løpande porteføljestyringa. Det er også eit sentralt grunnlagsdokument for Vegamot sitt løpande prognosearbeid.</p> <p>For å sikre finansiering av omsetninga som framlagte handlingsprogram legg opp til for kommande 4års–periode, er det en føresetnad at ein får justert takstane etter KPI slik stortingsvedtaket legg til grunn. Dette er det for tida knytt stor usikkerheit til.</p> <p>Sekretariatet anbefaler difor at styringsgruppa vedtek budsjettet og handlingsprogrammet slik det er lagt fram, men med atterhald om at sak om takstjusteringar som for tida er til lokalpolitisk behandling blir vedtatt og gjennomført slik styringsgruppa har innstilt.</p> <p>Budsjettet for 2023 er totalt på 1.229 mill. kroner, medan prognosen er på 1.073 mill. kroner. Aktiviteten i bypakka vert finansiert av bompengar, statlege, fylkeskommunale og kommunale midlar, samt refundert momskompensasjon frå staten. I 2024 vert det lagt opp til å trekke opp 882 mill. kroner i bompengar, av ei total omsetning på 1.073 mill. kroner. Dei statlege prosjekta vil omsette for 782 mill. kroner. 109 mill. kroner av denne omsetninga blir finansiert av egne midlar og 673 mill. kroner av bompengar. Kommunen vil omsette for 117 mill. kroner som blir finansiert med 43 mill. kroner i egne midlar og 74 mill. kroner i bompengar. Fylkeskommunen vil omsette for om lag 173 mill. kroner, kor av 38 mill kroner blir finansiert av egne midlar og 135 mill. kroner er finansiert av bompengar.</p> <p>HP 2024–2027 legg vidare til grunn følgande prognosar for omsetning i bypakka åra etter budsjettåret 2024. Alle tall i 2024–kroner:</p> <p>2025: 832 mill. kroner 2026: 1.114 mill. kroner 2027: 788 mill. kroner</p>	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p>I diskusjonen etter innleiinga vart det påpekt at det er brukt ulike beskrivelsar av formålet for bypakka i saksdokumenta som er utsendt i forkant av møtet. Det vart også påpekt ei feilformulering ift andel personbilreiser. Sekretariatet korrigerar dette inn i rapportane.</p> <p><u>Vedtak</u> Styringsgruppa vedtek budsjettet og handlingsprogrammet 2024–2027 for Bypakke Ålesund slik det går fram av dokumenta Bypakke Ålesund – Budsjett 2024 og Bypakke Ålesund – Handlingsprogram 2024–2027.</p> <p>Vedtaket fattast med atterhald om at sak om takstjusteringar som for tida er til lokalpolitisk behandling blir vedtatt og gjennomført slik styringsgruppa har innstilt.</p> <p>Styringsgruppa godkjenner ingen nye oppstartar i tida fram til saka om takstjusteringar er avklart lokalpolitisk, på grunn av for tida stor usikkerheit knytt til inntektsgrunnlaget.</p> <p>Styringsgruppa ber sekretariatet involvere Vegamot AS og partane i bypakken og forberede ein gjennomgang og revisjon av utbyggingsplana og handlingsprogrammet etter takstjusteringssaka er ferdig behandlet lokalpolitisk, uavhengig av kva som blir vedtatt.</p>	
4	<p><u>Oppfølging av sak 008/24 Ålesund kommunestyre – Flytting av kollektivknutepunkt i Keiser Wilhelmsgt.</u></p> <p>Torbjørn Vatnehol presenterte saka.</p> <p>Kollektivknutepunktet i Keiser Wilhelms gate er en del av Bypakke Ålesund som er vedtatt av Stortinget, Prop. 201 S i 2021. Plasseringa av kollektivknutepunktet har vært avklart siden reguleringsplanen for Sørsida ble godkjent i 2015. Som grunnlag for reguleringsplanen er det utført omfattende trafikkanalyser og studier for å velge den beste løsningen for det fremtidige transportsystemet i Ålesund sentrum.</p> <p>En synliggjøring av konsekvensene av å flytte Kollektivknutepunktet vest for Posthuskrysset er en så omfattende prosess at det er vanskelig å belyse uten å gjøre et grundig arbeid. Normalt synliggjøres konsekvensene gjennom en reguleringsprosess med</p>	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p>tilliggende konsekvensutredning, inkl. bl.a. detaljerte trafikkmodellberegninger. Videre kreves det høringsprosesser der offentlige instanser og befolkningen skal bli hørt.</p> <p>Sekretariatet meiner ei eventuell utredning vil bestå av fleire faser:</p> <p>Fase 0 – Avklaring av bestillingen og tydeliggjøring av målene med flyttingen.</p> <p>Fase 1 – Forprosjekt, inkludert trafikkanalyse</p> <p>Fase 2 – Reguleringsplan</p> <p>Plassering vest for Posthuskrysset bryter med vedtatte reguleringsplan fra 2015 og det er sekretariatets vurdering at endringen er av en slik karakter at dette vil kreve omregulering. Det tok om lag fire år å utvikle sørsideplanen.</p> <p>Arealet som det foreslås å flytte knutepunktet til er regulert til torg og skal etableres for å legge til rette for opphold, rekreasjon og lek i tillegg til å være et areal som kan benyttes til midlertidige sceneinstallasjoner for bruk ved konserter og liknende. Videre ligger arealet sentralt i området for utviklinga av Sørsida og griper bl.a. inn i planene for ny Brosundbro.</p> <p>En ny plassering av kollektivknutepunktet vest for Posthuskrysset gjør at det etableres langs E136 hvor Statens vegvesen er vegeier.</p> <p>Kostnader forbundet med utredningen må dekkes av Bypakke Ålesund og vil gå på bekostning av andre prosjekter i porteføljen. Det samme gjelder for kostnadene forbundet med en ev. bygging av et nytt kollektivknutepunkt.</p> <p>Pågående arbeider er bundet av vedtak fattet av kommunestyret, og godkjent søknad om oppstart gitt av Styringsgruppa for Bypakken. Arbeidet med Kollektivknutepunktet er kommet så langt at det er svært krevende og kostbart å stoppe.</p> <p>En eventuell utredning av et kollektivknutepunkt vest for Posthuskrysset vil bli et tillegg til kollektivknutepunktet som er under bygging. Etablering av et «tilleggsknutepunkt», som dette i praksis da vil bli, fremstår som et rent fordyrende element for Bypakke Ålesund og realiseringen av dette vil gå på bekostning av andre prosjekter i porteføljen.</p>	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p>Sekretariatet i Bypakke Ålesund vurderer det som lite hensiktsmessig å igangsette en utredning av flytting av kollektivknutepunktet til vestsiden av Posthuskrysset på nåværende tidspunkt.</p> <p><u>Vedtak:</u> Prosjektet ny gate- og kollektivknutepunkt i Keiser Wilhelms gate (KW) videreføres. Styringsgruppen ber om at følgende utredes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stoppested for østgående kollektivtrafikk i KW flyttes til dagens stoppested ved Rutebilstasjonen, og trafikken føres inn i Sjøgata fra vest for Posthuskrysset. • Det åpnes for allmenn trafikk østover KW gjennom Posthuskrysset. • Å opprettholde fotgjengerundergangen under KW i området mellom Rådhuset og Rutebilstasjonen. • Å opprettholde flere parkeringsplasser. <p>Utredningen skal inkludere en prøveperiode for vedtatt kollektivløsning i KW-gate.</p>	
5	<p><u>Oppfølging av sak 009/24 Ålesund kommunestyre – Justering av takstar grunna prisvekst</u></p> <p>Kjetil Sporsem presenterte saka.</p> <p>I Bypakke Ålesund er det fallande inntekter pga auka nullutslippstrafikk og andre fritak. Utan KPI-justeringar slik Stortingsvedtaket legg til grunn vil ein ikkje klare å finansiere alle tiltak i portefølja.</p> <p>Styringsgruppa vedtok i møte 03. november 2023 å gjennomføre KPI-justering av takstane i Bypakke Ålesund, etter anbefaling frå Vegamot. Det vart også vedtatt at rabatten for nullutsleppskjøretøy reduserast frå 50% til 30% ihht nasjonale retningslinjer, og det vart anbefalt at Vegamot framtidig får fullmakt til å gjennomføre årlege KPIjusteringar.</p> <p>Takstjusteringssaka vart første gong behandla i Ålesund kommunestyre 08. februar 2024, og skal behandlast der på nytt 25. april. Saka står vidare på sakslista til Fylkestinget 22. april.</p>	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p>Styringsgruppa er bedt om å bidra med ytterligere informasjon for å styrke saksopplysninga til ny behandling av saka i kommunestyret. I forbindelse med behandling av takstjusteringer er det kommet spørsmål om konsekvensen av å kun justere rabatten for nullutslippskjøretøy. Vegamot har utarbeidet eit tilleggsnotat til å svare ut dette.</p> <p>Styringsgruppa i Bypakke Ålesund har sitt mandat fra kommunestyret i Ålesund, fylkestinget i Møre og Romsdal og fra Stortingets proposisjonsvedtak. Mandatet til styringsgruppa er å arbeide for gjennomføring av prosjektene og tiltakene i Bypakke Ålesund i tråd med Stortingets vedtak. Takstendringane som er sendt til lokalpolitisk behandling er i tråd med dei forutsetningane som ligg til grunn i Stortingsvedtaket.</p> <p>Etter saksinnleiinga vart det ein lengre diskusjon i styringsgruppa. Fleire partar peikte på at det i dei fleste bypakkane i landet blir gitt 30% rabatt for nullutslippskjøretøy, i tråd med nasjonale føringar. Styringsgruppas leder Øystein Tvedt kommenterte at det er tvilsomt ein får politisk aksept for dette i Ålesund per i dag.</p> <p>Det vart enighet om at det er fornuftig å forsøke å gi ei føring for kommunestyret og fylkestinget som ein kan få fatta i vedtak lokalpolitisk. Å gi Vegamot fullmakt for å gjennomføre KPIjusteringar er naudsynt for vidare forutsigbarhet i prognosearbeid mm.</p> <p><u>Vedtak</u></p> <p>Styringsgruppa for Bypakke Ålesund ber om følgande vedtak i Ålesund kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune angående finansiering og gjennomføring av Bypakke Ålesund.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bompengeselskap og taksmyndighet gis fullmakt til å fra 1.januar 2025 gjennomføre årlig justering av takst innenfor siste 12-måneders endring (prosent) av konsumprisindeks angitt av SSB og iht. bompengeproposisjon. Endringer som overstiger prisjustering i samsvar med KPI skal ha lokalpolitisk behandling før nytt takstsvedtak kan fattast. 2. Rabatt for nullutslippskjøretøy i Bypakke Ålesund videreføres på 50 %. Nivå på rabatten skal vurderes på nytt av 	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	styringsgruppa dersom andelen nullutslippskjøretøy fortsetter å øke mer enn forutsatt.	
6	<p><u>Oppfølging av sak 009/24 Ålesund kommunestyre – 3timers regel</u></p> <p>Kjetil Sporsem presenterte saka.</p> <p>Ålesund kommune har tatt initiativ til ei endring i bompengereglordningen for Bypakke Ålesund gjennom en utvidelse av timesregelordningen fra 1 til 3 timer. Sekretariatet forstår det slik at siktemålet med et slikt initiativ er å få klarlagt om det er grunnlag for å gå vidare med forslaget, og hvordan dette eventuelt kan skje.</p> <p>En eventuell reforhandling av det statlige bidraget i bypakke Ålesund ligger utenfor styringsgruppens mandat, gitt av Stortinget. Et slikt arbeid vil måtte skje som en del av en kommende rullering av nasjonal transportplan, og behandles som en del av en revidert Bypakke Ålesund trinn 2.</p> <p>Utvidelse av timesregelordningen fra 1 time til 3 timer vil være å regne som en større endring i det vedtatte bompengeprojektet for Bypakke Ålesund, jf. prop. 201 S (2021–2022). Større endringer i bompengereglordninger vedtatt av Stortinget skal behandles på samme måte som nye bompengeprojekter, der saken må framlegges for Stortinget for ny godkjenning. Herunder må det fattes likelydende lokale vedtak fra både Ålesund kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune (garantist). Antatt behandlingstid for dette er inntil 2 år og omfattar avklaring kriterier – Faglig grunnlag – Lokalpolitiske vedtak – Utkast St.prop – Stortingsbehandling.</p> <p>Ålesund har allerede i dag har en høy andel timesregelpasseringer som gjør inntektssituasjonen utfordrende, ift det å få finansiert alle tiltakene. En utvidelse av timesregelordningen vil føre til at inntektene i pakken reduseres ytterligere ved at færre passeringer blir belastet betaling.</p> <p>En eventuell søknad må mellom anna begrunne nærmere hvilke særskilte behov som ligger til grunn for ein slik søknad. jf. Veileder for bompengeprojekter. Det heter der at endring i tidsrammen for timesregelordningen er å regne som et avvik fra gjeldende takstretninglinjer og kun kan skje i særskilte tilfeller.</p>	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p><u>Vedtak</u></p> <p>Ein utvidelse av timesregelordningen i Bypakke Ålesund må framlegges for Stortinget til ny godkjenning. Herunder må det fattes likelydende lokale vedtak fra både Ålesund kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune.</p> <p>Styringsgruppen har ansvar for å gjennomføre Stortingets vedtak, herunder arbeide for å ivareta bypakkens inntekter i tråd med proposisjonen. Styringsgruppen finner ikke grunnlag for å sette i gang et arbeid for å innføre 3 timers regel i Bypakke Ålesund, gitt den økonomiske situasjonen.</p> <p>Styringsgruppen viser til Vegamot sin varslings i brev av 26.02.24 Varsel om finansieringssituasjonen i Bypakke Ålesund.</p> <p>En eventuelt arbeide med reforhandling av det statlige bidraget i bypakke Ålesund ligger utenfor styringsgruppens mandat, gitt av Stortinget.</p>	
7	<p><u>Tilskuddsmidler 2024</u></p> <p>Torbjørn Vatnehol presenterte saka.</p> <p>De to siste årene er det i statsbudsjettet satt av 30 mill.kr årlig i tilskudd til regionbyer som ikke er en del av ordningen med byvekstvtaler. I både 2022 og 2023 fikk Ålesund 15 mill.kr som henholdsvis ble brukt på prosjektene Gatestopp på Moa og Sykkelveg i Tonningsgate.</p> <p>Formålet med tilskuddsordningen er å legge til rette for en klima- og miljøvennlig byutvikling og god framkommelighet ved å styrke satsingen på kollektivtransport, sykling og gange. Midlene skal bidra til at klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy reduseres gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykling og gange, ofte omtalt som nullvekstmålet.</p> <p>Tilskuddet skal gå til mindre investeringer i gang- og sykkelveier og kollektivtiltak. Midlene kan ikke brukes til drift av kollektivtransport. Et av kriteriene for å få midlene er at det ligger til grunn en vedtatt bypakke. De to siste årene har det kun vært Bodø og Ålesund som</p>	

Punkt	Sak	Ansvar / Frist
	<p>har oppfylt dette kravet. Prosjektmidlene kommer i tillegg til det som allerede er vedtatt i Bypakke.</p> <p>For 2024 er det satt av 31 mill.kr til ordningen over statsbudsjettet. Tidligere år har Bypakken bare foreslått ett tiltak der ordningen dekker 15 mill.kr av tiltaket. I år ønsker vi å foreslå en høyere sum der prosjektene ligger i prioritert rekkefølge.</p> <p>Det vart fremma eit ønske frå styringsgruppa om at sekretariatet i eit seinare møte gir ei orientering med meir informasjon om prosjekta i tiltakslista. Det vart også kommentert at beskrivinga av tiltak 4 er feil. I saksfremlegget står det mellom Hellandbakken og Nørvegata, men tiltaket gjeld Borgundvegen nord for Kollvikbakken mellom Hellandbakken og Joker Kolvikbakken.</p> <p><u>Vedtak</u> Bypakke Ålesund vedtar å fremme følgende prosjekt i prioritert rekkefølge til ordningen «Statlig tilskudd til klima- og miljøvennlig byutvikling for regionbyer»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sykkelfelt i Borgundvegen mellom Moa og Borgundfjordvegen – 12 mill.kr 2. Trafikksikring og trygg skoleveg i Lerstadbakken – 3 mill.kr 3. Sykkelveg med fortau mellom Meierikaia og Colorline stadion – 15 mill.kr 4. Prioritert sykkelgata/sykkeltiltak Borgundvegen nord for Kolvikbakken skole – 15 mill.kr 	
8	<p><u>Oppstartsvedtak E136 Brosundbro</u></p> <p>Saka ble trukket frå sakslista og vil komme opp for behandling i styringsgruppa ved ei seinare anledning.</p>	
9	<p><u>Eventuelt</u></p> <p>Styringsgruppa ønsker en redegjørelse for valget av plassering av sykkelfelt forbi busshaldeplassane på strekningen Moa – Hatlaåstunnelen og ein bekrefting på at dette er sjekket ut med politi, ambulanse og brann.</p>	